

John Deweyn kasvatustilosophinen testamentti vihdoin suomeksi

Dewey, John (2023). *Kokemus ja koulutus*. Suomentanut Hannu Kari. Oppian. 110 sivua.

YHDYSVALTALAINEN John Dewey (1859–1952) kuulunee historian kolmen suurimman kasvatustilosophin joukkoon Platonin ja Jean-Jacques Rousseauin rinnalle. Hänen poikkeuksellisen pitkä elämänsä mahdollisti vielä viirun vaille kahdeksankymmenvuotiaana katseen taaksepäin omaan uraan sekä sen vaikutukseen kasvatustieteelliseen keskusteluun ja koulun käytäntöihin Yhdysvalloissa.

Ensimmäisen kasvatusta käsittelevän teoksensa Dewey julkaisi 1800-luvun puolella. Hänen vaikutuksensa progressiiviseen kasvatustilosophiaan oli, jopa sellaisten koulun uudistajien kuin Maria Montessorin, Friedrich Fröbelin ja Horace Mannin rinnalla poikkeuksellisen merkittävä.

Progressiivista kasvatusta yhdistää lapsilähtöisyys, tieteellisen ajattelun ensisijaisuus ja tulevaisuuteen suuntautuminen. Sitä voikin pitää ennen kaikkea konservatiivisen kasvatustilosophian, sekä klassista sivistystä korostaneen humanistisen kasvatustilosophian että saksalaistyyllisen kansallisen koulujärjestelmän, kritiikkinä.

Viimeinen Deweyn elämän aikana julkaistu kasvatustilosophinen teos, vuonna 1938 ilmestynyt *Kokemus ja koulutus*, on kriittinen kommentti 1930-luvun amerikkalaiseen aikalaistilosophiaan, jossa konservatiivit yhä haikailivat van-

han perinteisen koulun perään ja toisaalta progressivismi oli osoittanut jäävänsä pahasti vaillinaiseksi yliampuvista lupauksistaan huolimatta.

Dewey tarjoaa kolmannen tien, kehottaen samaan aikaan progressivisteja rauhoittumaan ja kannustamalla konservatiiveja ymmärtämään, miksi koulun on pakko muuttua: jotta tulevat sukupolvet voivat kohdata historiassa ennen näkemättömiä haasteita, tarvitaan uudenlaisia valmiuksia sopeutua ja oppia. Tavoitteeseen pääsemiseksi tarvitaan sekä tietynlaisen kurinalaisuuden – ennen muuta päämäärätietoisuuden – oppimista että rikkaasti kokemuspohjaista lähestymistä kasvatukseen.

LINSSEINÄ OMAT KOKEMUKSET

Dewey toteaa, että kaikki koulutus tuottaa kokemuksia. Ongelma on pikemminkin se, etteivät kokemukset laatunsa puolesta täytä sitä, mitä lapset tarvitsevat kasvaakseen kohtaamaan tulevia haasteita. Progressiivisen koulutuksen tuottamat kokemukset jäävät liian epämääräisiksi eivätkä siksi tuota tarpeeksi päämäärätietoisuutta. Konservatiivisen koulutuksen päämäärät ja kuri taas ovat liiallisia eivätkä kohdistu asioihin, jotka kytkeytyvät lasten maailmaan merkityksellisellä tavalla.

Dewey toteaaakin, että meidän pitää ymmärtää paremmin koulun roolia yhteiskunnassa, lapsen roolia koulussa sekä kasvamisen ja kokemuksen luonnetta. Tekstistä kuuluvat vahvasti kirjoittajan omat kokemukset sekä Chicagon yliopiston koululaboratoriossa että vuodet Kiinassa nuoren tasavallan koulu-uudistusta avustavana ulkopuolisena konsulttina.

Kirjan parasta antia itselleni on, että Dewey reflektoi myös omaa kasvatustilosophiaansa – jonka huipentuma on *Democracy and Education* -teos vuodelta 1916 – suhteessa myöhäisempään kokemustilosophiaan, joka kypsytöden teolla vasta hänen jäätyään eläkkeelle ja käytyään pohtimaan erityisesti esteetiikan kysymyksiä (Puolakka 2021). Kokemustilosophiassaan Dewey ylitti edeltäjänsä yllättävillä ja kiinnostavilla tavoilla. Hän loi uudelleen tilaa paitsi esteetiikalle myös filosofiselle psykologialle ja antropologialle kulkeamalla yleistä, lähes ”tiedeuskoista” ilmapiiiriä vastavirtaan.

MEIDÄN PITÄÄ YMMÄRTÄÄ PAREMMIN KOULUN ROOLIA YHTEISKUNNASSA, LAPSEN ROOLIA KOULUSSA SEKÄ KASVAMISEN JA KOKEMUKSEN LUONNETTA.

PAITSIOSTA TAKAISIN VALOKEILAAN

Vuoden 1938 jälkeen Dewey jäi kuitenkin paitsioon kasvatustieteessä ja koulun kehittymisessä. Hänen edustamansa filosofisen koulukunnan, pragmatismien, yksi suurimpia seurauksia nimittäin oli ihmisen tarkastelussa tapahtunut ”tieteellinen” siirtymä pois filosofisesta ihmiskysymyksestä kokeelliseen psykologiaan, jossa juuri pragmatismien myötä kiinnostus oli kääntynyt behaviorismiin. Nähdäkseni behavioristinen kasvatustiede on pragmatismien perintöön liittyvä paradoksi, joka kaipaisi lisää kasvatustieteen historiallista tarkastelua.

Dewey on vaativa suomennettava, sillä hänen asiaproosansa on

samaan aikaan hurmaavan selkeää mutta täynnä tavallisten sanojen teknis-filosofista, normaalista poikkeavaa käyttöä. Hannu Karin suomennos on haasteeseen nähden hyvää työtä, joskin lähtötekstin lennokuutta se ei saavuta. Suomentajaa joka tapauksessa on kiittäminen haasteeseen tarttumisesta, sillä kirja ei voisi olla ajan-kohtaisempi lisä maamme koulutuspoliittiseen keskusteluun.

SEVERI HÄMÄRI

FM, tohtorikoulutettava
(käytännöllinen filosofia)
Helsingin yliopisto

puheenjohtaja ja puhetaidon
opettaja
Kriittinen korkeakoulu

 <https://orcid.org/0000-0003-3969-1403>

LÄHTEET

- Dewey, J. (1916). *Democracy and Education: An Introduction to the Philosophy of Education*. MacMillan.
- Hämäri, S. (2021). Kokemus, kasvatustiede ja demokratia. *Aikuiskasvatus*, 41(4), 373–377. <https://doi.org/10.33336/aik.112760>
- Puolakka, Kalle (2021). *John Deweyn estetiikka. Kokemus, luonto ja kulttuuri*. Gaudeamus.